

Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н.К. Крупської
Науково-методичний відділ

ВІД СИВИНИ ГЛИБОКОЇ ДО НАШИХ ДНІВ

(з досвіду роботи Олександрівської міської бібліотеки
Мар'їнської районної ЦБС)

Донецьк 2005

ББК 78.381.9:63.3(4УКР)

В 42

Від сивини глибокої до наших днів: (З досвіду роботи Олександрівської міської бібліотеки Мар'їнської районної ЦБС) / Донец. ОУНБ ім. Н.К. Крупської; Мар'їнська ЦРБ; Склад. А.Г. Дегаленко, О.А. Соколова. – Донецьк, 2005. – 8 с.

Складачі: А.Г. Дегаленко,
О.А. Соколова

Редактор: О.В. Рязанцева

Відповідальний
за випуск: О.В. Башун

Комп'ютерний набір: В.Є. Яковенко

Дизайн: О.О. Мізько

Селище міського типу Олександрівка – це земля наших прадідів, земля наших дітей, яка з'єднує покоління в одне ціле. Скільки пережило воно за свого існування, скільки бачило? Історія його відходить у далеке XVIII століття. За переказами с/мт Олександрівка засноване у 1841 році переселенцями Харківської губернії. З 1890 року в північній його частині на віддалі 1–2 км стали будувати шахти, а у східній стороні на віддалі 4–5 км – залізницю з Юзівки до Маріуполя. З цього часу селище почало зростати за рахунок робітників, що приїжджали в пошуках роботи на шахту, на залізницю з інших областей України, Білорусії, Росії. Поблизу знаходились вугільні шахти, які належали поміщику Карпову.

До 1903 року селище називалось Кременна. За переказами ця назва походить від назви породи кременю, поклади якого були і є в західній частині селища, на схилах балки і по берегах струмка Осикова. На цьому місці і зараз можна знайти речі з кременю: рубила, наконечники, відщепи. В народі ця назва побутує і зараз.

У 1903 році тут збудували цегляну церкву й освятили іменем Олександра Невського. Відтоді, й до 1917 року, поселення отримало назву Олександрівка-Кременна. З часом друга частина назви відпала, і селище стали називати Олександрівкою.

До 1934 року населений пункт Олександрівка був селом, а з 1934 року і до сьогодні – селище міського типу, в якому налічується більше 6 тис. населення, належить до Мар'їнського району Донецької області. Мешкають тут люди, які вміють працювати, шанувати свою землю, свій рід, його багатючі та славні традиції.

Обслуговує жителів селища Олександрівська міська бібліотека. В цьому році їй виповнюється 55 років з дня заснування. Поступово розвиваючись, постійно поповнюючи свій фонд, вона стала на сьогодні інформаційним центром, який налічує більше 26 тис. одиниць книжкових видань.

Бібліотекарі самі не байдужі до історії свого селища і намагаються прищепити цю любов своїм землякам, тому і головна спрямованість бібліотеки – історичне відродження. Саме єднання минулого та сучасного відображено на емблемі бібліотеки: шолом Олександра Невського та робітнича каска шахтаря. "Без минулого немає майбутнього", – говорять в народі. І це дійсно так, адже за все, що ми маємо, ми завдячуємо своїм предкам, а наші надбання ляжуть в основу здобутків нащадків.

Вивчення історії рідного краю, популяризація його традицій,

культурних цінностей, шанованих народом протягом століть, у наш час є одним з найголовніших завдань Олександрівської міської бібліотеки, яка ретельно зберігає справжні історичні реліквії свого селища: документи, газетні вирізки, численні фотографії, листи, спогади.

У бібліотеці створено затишний куточок "Світлиця" – справжній острівець української культури. Суттєвим доповненням куточка є тематичні папки, альбоми. Протягом багатьох років працівники бібліотеки дбайливо, по крупицях, збирали експонати: чудові рушники, вишиванки, глечики, рубель, веретено та інші речі. У чарівний світ рідної мови, народних звичаїв, що прийшли до нас із глибин віків, поринають читачі, переступивши поріг цієї світлиці. Використовуються різноманітні засоби залучення читачів до скарбниці національної культури: уроки історичної пам'яті, краєзнавства, народознавства, історичні подорожі, поетичні вернісажі, краєзнавчі четверги. Традиційні уроки народознавства розкривають родовід нашого народу, знайомлять з історією краю, його звичаями.

Бібліотекарі постійно знаходяться у творчому пошуку нестандартних форм роботи, спрямованих на співпрацю вчителів, старожилів села, клубних працівників. Серед читачів бібліотеки стали популярними історичні калейдоскопи, з великим задоволенням вони беруть участь у різноманітних історичних вікторинах, подорожах.

Останніми роками для своїх читачів бібліотека практикує проведення традиційних зустрічей-спогадів "Історична минушина нашого селища", до яких оформлюється куточок "Наше село". З них у бібліотеці пишеться історія Олександрівки: запрошуються старожили села, і линуть спомини про далеку молодість, про батьків, дідів, прадідів... А ще запрошені охоче несуть до бібліотеки цікаві старовинні речі, пожовклі газетні сторінки, листи з фронту, бойові та трудові нагороди.

Мамина пісня, батькова хата, дідусева казка, бабусина вишиванка, добре слово сусіда, традиційний звичай взаємодопомоги, незамулена криниця – все це родовідна пам'ять, наші символи, історія. Багата й щедра наша земля, а ще багатша вона своїми звичаями, обрядами. Щоб не втратити духовної культури, ми мусимо звертатися до першооснов і відроджувати історичну пам'ять. А починаємо з найсвятішого – родоводу, – про це йшла мова на циклі уроків народознавства для старшокласників "Моя земля – земля моїх

батьків", які постійно проводяться в бібліотеці. Розповідалось і про те, як предки прикрашали своє житло, розписували вибілені стіни й печі, різьбили ложки, віконниці, малювали ікони, плели мереживо, вишивали рушники, наволочки, клали візерунки на глиняний посуд. Славні традиції української вишивки продовжують і наші сучасниці, про прекрасні традиції наших батьків, бабусь і дідусів йшла мова на другому циклі уроків народознавства "Обряди та звичаї нашого народу".

Мабуть, однією з найславетніших сторінок історії України є козацька слава, її довго намагалися замовчувати, однак пам'ять про неї передавалася від одного покоління до наступного в народних піснях, легендах, думах, вона жила у свідомості людей, викликала повагу і захоплення. Розширити та поглибити знання молоді про події з історії України козацької доби, ознайомити зі звичаями та устроєм козаків, виховувати любов до рідного народу, його культури допомагають різноманітні історичні подорожі та конкурси "Козацькі забави", у яких молодь з бажанням бере участь.

Україна – це історія народу, який протягом багатьох років боровся за свою свободу й незалежність. Це такі славні лицарі, як Петро Сагайдачний, Іван Сірко, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Устим Кармелюк, які віддали своє життя за щастя народу. Це відомі всьому світові діячі української культури: Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Олександр Довженко, Олесь Гончар, Микола Лисенко, Марія Заньковецька та багато інших. Для вшанування їхньої пам'яті до ювілейних дат в бібліотеці постійно проводяться уроки історичної пам'яті. До кожного з таких уроків працівники бібліотеки пропонують свої нестандартні задуми. Так, на річницю з дня народження Т.Г. Шевченка на черговому уроці історичної пам'яті було влаштовано конкурс читців-виконавців творів поета та проведено конкурс малюнків та вишивок до творів поета. Практикується проведення прем'єр книг історичної тематики з метою виховання у читачів, особливо у молоді, почуття гордості за нашу славу минувшину. Так, на прем'єрі книги Михайла Грушевського "Як жив український народ" читачам було запропоновано послухати цікаві історичні факти про Богдана Хмельницького, Ярослава Мудрого, Данила Галицького, Володимира Великого.

Україна – це багатостраждальна земля, опалена пожежами війн, пекельним полум'ям Чорнобиля.

Велика Вітчизняна війна – це героїчна сторінка історії України. І молодь повинна знати її, розуміти, пишатися нею. Бібліотекарі намагаються якомога ширше знайомити молодь з життям ветеранів, запрошуючи їх на уроки мужності, історії, вечори-вшанування.

820 жителів смт Олександрівки брали участь у Великій Вітчизняній війні. Із них 280 чоловік загинули смертю хоробрих. 380 – відмічено урядовими нагородами.

Ветерани війни... Нині вони вже люди літні, шановані, мають онуків і правнуків. А тоді, коли вони були юними, війна закрутила їх у своєму вогненному, жорстокому вирі. Але вони вижили, стали живими свідками страждань, мужності і перемог. Болючі їхні спогади, але це наша історія і ми повинні пам'ятати її, – про це йшла мова на уроці історії "Живи і пам'ятай". На цей урок було запрошено ветерана війни Бодню Григорія Никоновича. З великою зацікавленістю слухали учні 9-х класів розповідь про життєвий і бойовий шлях ветерана. В 9-А класі навчається його онук, який читав свої вірші, присвячені дідусеві. Такі традиційні зустрічі в Олександрівській міській бібліотеці допомагають виховувати підростаюче покоління на прикладі бойових і трудових заслуг старших поколінь.

1967 рік... Колгосп "Україна" став учасником виставки досягнень народного господарства. Найбільша гордість селища – його люди. Трудові династії прославляють його, працюючи від зорі до зорі, це шахтарі Бодня Г.Н. та його сини – загальний трудовий стаж яких більше 200 років, Бодня М.З. та його сини – загальний трудовий стаж яких теж більше 200 років, комбайнери Яценко І.Н. та його сини – загальний трудовий стаж 276 років. З метою вшанування трудових династій бібліотека практикує проведення вечорів-вшанувань колгоспної та шахтарської праці, які супроводжуються виступом фольклорного ансамблю, до яких обов'язково організуються книжково-ілюстративні виставки на актуальні теми, наприклад: "Мій рідний край – моя історія жива", "Наш родовід", "Наше святе минуле".

Не можна залишити поза увагою чудові свята вулиць, які щороку проводяться в Олександрівці. На вулицях-іменинницях проходять виставки народних умільців, наприклад: "Корисні речі – своїми руками", "Секрети щедрого столу", та виставки-портрети мешканців вулиці "Вони живуть поряд з нами".

Добрі слова звучать для стареньких, вітають сім'ї, де з'явився пер-

вісток. Проводяться різні конкурси, виставки кімнатних квітів, кращих українських страв, кращої садиби. Відбуваються спортивні змагання, конкурси на краще виконання народних пісень, частівок, гуморесок, аукціони, ігри, вікторини. А потім відбувається найцікавіше: "купівля-продаж" предметів, виготовлених власноруч, кімнатних квітів.

Хотілося звернути увагу на те, що окрім традиційних бібліотечних форм бібліотекарі широко використовують театралізовані елементи, що робить заходи яскравими та незабутніми. У роботі з пропаганди історичного відродження велике значення має використання всіх інформаційних матеріалів цієї тематики та розкриття фонду. Особливо допомагають у роботі такі видання, як "Історія міст і сіл Донецької області", "Українська минувшина", "Енциклопедія народознавства" та інші.

Користується великим попитом у читачів бібліотеки тематична картотека "Мій рідний край". Бібліотекарі з любов'ю збирають матеріал про видатних людей і намагаються відтворити життя свого невеличкого селища в усім його різноманітті. Вони сповнені задумів і творчих планів на майбутнє, тому що, споглядаючи минуле, ми дивимося у майбутнє. Минуле надихає нас, вселяє віру в наступні великі звершення, повнить душу відчуттям причетності до вічного, великого, прекрасного.

Підп. до друку 17.08.2005. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк трафаретний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 0,47.
Обл. вид. арк. 0,26. Зам. 1-081705. Наклад 120 прим.

Видавниче підприємство "Східний видавничий дім"
(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001.)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80